

F. A. SKINNER (Ed.)

IBP World Catalogue of Rhizobium Collections*(A Rhizobium baktérium világ-gyűjtemény)**IBP Central Office, London, 1973.*

A Nemzetközi Biológiai Program Termelési Folyamatok Szekciójának Nitrogén Kötés Alszekcióját 1973. szept. 17–22-ig Edinburghban megrendezett „Nitrogen Fixation and the Biosphere International Synthesis Meeting”-jére készült el és itt került bemutatásra, valamint megvitatásra az IBP World Catalogue of Rhizobium Collections (Compiled by O. N. ALLEN and E. HAMATOVA, edited by F. A. SKINNER IBP Central Office, 7 Marylebone Road, London NW 1 5 HB 1973).

A katalógus megjelentetésének a kérdését a FAO és IBP 1970 januárjában megtartott együttes ülésén vitatták meg, illetve döntöttek el. Kiadásával a rhizobiumokkal foglalkozó és határterületeken működő biológus, mezőgazdász (erdész) szakemberek régi óhaja realizálódott.

A katalógus összeállításának hivatalos előzményei valójában még az 1966-os moszkvai Nemzetközi Mikrobiológiai Kongresszusig nyúlnak vissza, ahol a szakemberek korábbi sürgetéseinek következményeként az IBP Nitrogen Fixation albizottsága e mű kiadásának szükségességét javaslatba foglalta. Az összegyűjtés munkáját is már 1968-ban kezdték meg, amikor felkérték a rhizobiológusokat, hogy kooperációban hozzák létre a szóbanforgó katalógust.

A hüvelyes gazdanövény index-szel ellátott, 282 oldal terjedelemben közreboesott munka kb. 430 hüvelyes növény gyökerén gumót képező mintegy 3000 Rhizobium törzs felsorolását tartalmazza, melyet a szerzők 29 ország 59 Rhizobium gyűjteményétől kapott adatok alapján állítottak össze.

A Rhizobium törzssel kapcsolatosan az eredeti gazdanövény nevét és előfordulási helyét, a törzs izolálási időpontját, szimbiota képességét, a legújabb növényteszt időpontját, a törzs esetleges hatékonyságát, rendkívüli tulajdonságait és az ide vonatkozó irodalom felsorolását kérték. A különböző részletességgel beküldött információk nem mindig csak ugyanazt az

adatot tartalmazzák, így a különböző gyűjtemények — a szerzők törekvése ellenére — sem nyújtanak teljesen egységes képet, de a gazdag anyagban ki-kí megtalálhatja azt a törzset, amelyik munkájához szükséges, illetve legalkalmasabb.

Amint az ismeretes, a hüvelyes-rhizobium szimbiózis a talajbiológiának egyik, vagy éppen a legtöbbet kutatott területe és a rhizobiumos hüvelyes magoltás pedig gyakorlati szempontból eddig a legnagyobb jelentőségű alkalmazási lehetősége.

A fenti problémakör fontosságát napjainkban mégcsak növelik a Földünk népességének egyre nagyobb mértékű szaporodása miatti élelmezési gondok, melyek csökkentéséhez a fehérje program szempontjából jelentős takarmánybázis növelése (megteremtése) révén a levegő szabad nitrogénjét pillangósokkal szimbiózisban megkötő Rhizobiumok tevékenysége is hozzájárul.

Ez utóbbi folyamat tudományos meg-alapozottsággal való fokozása, vagy csak ez ősi szimbiota kapcsolat — a környezetünket érő számos kedvezőtlen hatástól (pl. talaj élővilágát károsító ipari termékek) való — megóvása korunk elsőrendű feladatai közé sorolhatók.

Mindezekhez megfelelő objektumok szükségesek mind a kutató, mind a gyakorlati ember számára, melyhez a Rhizobium szimbiota partner oldaláról a katalógusba foglalt 59 gyűjtemény kíván és tud megfelelő segítséget nyújtani.

Az edinburghi találkozón — a katalógus fontosságának hangsúlyozása mellett — felmerült a gondolat, hogy egy Rhizobium világ-gyűjteményt kellene felállítani önálló épülettel, személyzettel stb.: Rhizobium világbank formájában.

Döntés ezirányban nem történt, ami azzal magyarázható, hogy a Rhizobium gyűjtemény fenntartása — az állandó gazdanövény tesztek miatt is meglehetősen nagy apparátust igényelne, amit az 59 gyűjtemény — külön-külön kevesebb munkát igénylő kisebb törzsszámmal — át-

menetileg meg tud oldani és provizorikus megoldásként ez az állapot elfogadható.

Az alapkiindulásnál eredeti törzsek listabavételét kérték a katalógus összeállítói, a következőkben azonban újabb kooperálók bevonásával és több gyűjteményben szereplő törzs nyilvántartásba vételével a katalógus újabb és a későbbiekben széria-szerű kiadását vették tervbe.

A Nemzetközi Biológiai Program "Nitrogén Fixation" alszekciója — sok egyéb

értékes tevékenysége mellett — a Rhizobium-gyűjtemények világkatalógusának összeállításával és kiadásával is igen jelentős segítséget nyújtott és nyújt a rhizobiumnokkal foglalkozó elméleti és gyakorlati szakembereknek egyaránt.

KECSKÉS MIHÁLY

Érkezett: 1973. október 28.